

EU Watch: ไทยกำลังทำความตกลงอะไรบ้างกับอียู

Contributed by ทีมไทยยุโรป.เนท

Tuesday, 17 August 2010

ไทยกับอียูมีความสัมพันธ์หลายด้าน เริ่มมีความตกลงกันมานานก่อนที่จะเข้าอียูจะเปลี่ยนชื่อจากประชาคมเศรษฐกิจมาเป็นสหภาพยุโรป โดยเฉพาะด้านการค้า เช่น เรื่องสิ่งทอ ซึ่งเป็นข้อตกลงฉบับแรก มีผลบังคับใช้ 5 ปี ระหว่างปี 2521 - 2525 ฉบับสุดท้ายหมดอายุไปเมื่อปี 2537 นอกจากนี้สิ่งทอที่มีข้อตกลงมันสำปะหลังฉบับแรกเมื่อปี 2525 ฉบับสุดท้ายสิ้นสุดเมื่อปี 2537

ไทยกับอียูไม่ต่ออายุความตกลงทั้งสิ่งทอและมันสำปะหลังก็เพราะสินค้าทั้งสองถูกปรับเข้าสู่กฎระเบียบขององค์การการค้าโลกตั้งแต่ปี 2538 โดยระเบียบกำหนดให้ใช้วิธีเก็บภาษีศุลกากรแทนวิธีการอื่นๆ เช่น โควตา ทำให้โปร่งใสขึ้น เข้าใจง่ายขึ้น เป็นธรรมกับผู้ผลิตและผู้สั่งซื้อมากขึ้น

ในด้านกลไกดูแลความสัมพันธ์ ไทยกับอียูเคยมีคณะกรรมการความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า เจซี เมื่อปี 2535 มีการประชุมในระดับรัฐมนตรี 1 ครั้ง เมื่อปี 2536 และการประชุมระดับปลัดกระทรวง/รองปลัดกระทรวงมาตลอด ครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมาที่กรุงบรัสเซลส์ ซึ่งรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศทั้ง 2 ฝ่ายนำคณะผู้แทนกระทรวงต่างๆ มาหารือกันแทบทุกเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

ในขณะที่โลกหมุนไปอย่างรวดเร็ว ความสัมพันธ์ไทย-อียูย่อมมีมากกว่าเศรษฐกิจด้านเดียว อียูจึงเสนอการจัดทำ กรอบความตกลงแบบครอบคลุมสาขาความร่วมมือทุกด้านที่เรียกว่าพีซีเอหรือความตกลงความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือไทย-สหภาพยุโรป

พีซีเอเป็นเสมือนความตกลงแม่บทแบบครอบคลุมในการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตั้งแต่การค้า บริการและการลงทุน การท่องเที่ยว นโยบายอุตสาหกรรม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กลง สังคมข่าวสารข้อมูล ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พลังงาน การคมนาคม การศึกษา การฝึกอบรม ค้านคว้าวิจัย วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เกษตรกรรม สาธารณสุข สถิติ การคุ้มครองฐานข้อมูล การโยกย้ายถิ่นฐาน ยาเสพติด การต่อต้านการก่อการร้าย สิทธิมนุษยชน การฟอกเงิน ความปลอดภัยด้านอาหาร ฯลฯ

โดยที่อียูเป็นพลังอำนาจที่สำคัญของโลก เป็นแหล่งองค์ความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการ ทุก

ด้าน ทั้งยังเป็นตลาดหลักที่รวม 27 ประเทศเป็นตลาดเดียว และมีโลกทรรศน์ในด้านเสรี ประชาธิปไตยที่ไทย มีผลประโยชน์ร่วมด้วยอย่างแน่นแฟ้น การจะมีกรอบความตกลงกำกับความร่วมมือทุกด้านกับกลุ่มประเทศที่มีพลังเช่นนี้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์กับไทย และแสดงถึงความสำคัญที่อยู่ให้กับไทย การมีกรอบความร่วมมือในด้านต่างๆ กับกลุ่มประเทศที่ให้ความสำคัญกับการทำงานแบบมีกติกาย่อมเป็นการสร้างความมั่นใจว่า หน่วยงานของไทยจะสามารถติดตามผลให้ฝ่ายอยู่ปฏิบัติตามกรอบนั้นๆ ได้ เช่นเดียวกับที่ฝ่ายอยู่ต้องการจากไทย

ไทยจึงเริ่มเจรจาพีซีเอกับอียูมาตั้งแต่ปี 2547 สมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร และเจรจาเรื่อยมาจนได้ข้อสรุปเกือบทุกเรื่องแล้ว ส่วนที่ยังค้างอยู่ต้องหารือกันต่อเพราะไทยต้องการความมั่นใจว่า พีซีเอจะเป็นความตกลงที่เป็นประโยชน์ สามารถอธิบายกับสภาและสาธารณชนได้ ซึ่งอียูเข้าใจดี และพยายามหาทางออกที่รับได้ด้วยกันทั้งสองฝ่ายแบบ “วิน วิน”

ปัจจุบันอียูลงนามพีซีเอแล้วกับอิน โดนีเซียแต่ยังรอการให้สัตยาบันของทั้งสองฝ่ายเพื่อใช้บังคับเจรจากับฟิลิปปินส์เสร็จแล้วและรอลงนาม ส่วนกับเวียดนามมีข่าวว่า อาจจะเจรจาเสร็จภายในปีนี้เช่นกัน สำหรับสิงคโปร์เริ่มเจรจาพร้อมๆ กับไทยมาหลายปีแล้ว และอยู่ในสถานะคล้ายกันคือ ตกลงกับอียูได้เกือบหมดทุกเรื่องยกเว้นเรื่องภาษี ซึ่งที่ยังค้างคาอยู่จนถึงทุกวันนี้ แต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคใดๆ สำหรับการเจรจาเอฟทีเอที่อียูกับสิงคโปร์กำลังจัดทำกันอยู่

เดิมทีอียูอยากเจรจาเอฟทีเอกับอาเซียนแบบภูมิภาคต่อภูมิภาค แต่ต่อมาก็ต้องพบความจริงว่า ไปไม่รอด เพราะนอกจากจะติดอุปสรรคด้านความแตกต่างของระดับการพัฒนาทั้งแบบภูมิภาคต่อภูมิภาค หรือแม้กระทั่งประเทศต่อประเทศ โดยเฉพาะในอาเซียนที่ทำให้มีท่าทีร่วมกันยากแล้ว ยังมีประเด็นการเมืองสำคัญที่ยังไงก็ต้องทำให้ผู้เจรจาปวดหัวเพิ่มอีก เช่น อียูไม่สามารถลงนามกับพม่าได้ อียูจึงหันมาทาบทามสมาชิกอาเซียนรายประเทศให้มาเจรจาเอฟทีเอกับอียูแบบสองฝ่าย โดยให้เหตุผลหรือว่า จะเป็นพื้นฐานช่วยให้การเจรจาเอฟทีเอระหว่างอาเซียนกับอียูง่ายขึ้นเมื่อกลับมาเจรจากันอีกครั้ง

สมาชิกที่พร้อมเจรจากับอียูมากที่สุดคงหนีไม่พ้นสิงคโปร์ ซึ่งเริ่มเจรจาไปแล้ว 2 รอบ และกำลังจะเจรจารอบที่ 3 ในเดือนตุลาคมศกนี้ มาเลเซียก็อยู่ระหว่างการประเมิน หยั่งท่าที และตรวจสอบความคาดหวังของแต่ละฝ่าย ซึ่งมาเลเซียก็อยากจะเจรจาให้เสร็จเร็วๆ ส่วนเวียดนาม แม้ประกาศเริ่มเจรจาเอฟทีเอไปแล้ว แต่ยังไม่เริ่มกระบวนการประเมินท่าทีและความคาดหวัง ซึ่งอาจเป็นเพราะอียูต้องการกดดันให้เจรจาพีซีเอให้เสร็จก่อน ส่วนอิน โดนีเซีย แม้ว่าจะลงนามพีซีเอแล้ว แต่กลับไม่มีที่

ท่าอากาศยานจะเริ่มเจรจาเอฟทีเอกับอียู

ฝ่ายอียูนั้นมีท่าทีชัดเจนว่า ประเทศอาเซียนใดก็ตามที่อียูจะลงนามเอฟทีเอด้วยจะต้องลงนามพีซีเอกับอียูก่อนด้วยเหตุผลที่ว่า ทั้งพีซีเอและเอฟทีเอเป็นเสมือนหน้าสองด้านของเหรียญเดียวกันที่มีส่วนสนับสนุนกันและกัน แต่ในลึกลงๆ อียูอยาก “ส่งออก” ธรรมชาติและคุณค่าประชาธิปไตยของตนให้เป็นที่ยอมรับ ปฏิบัติกับประเทศที่ตนอยากมีเอฟทีเอด้วย

แม้ไทยยังเจรจาพีซีเอกับอียูไม่เสร็จ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเริ่มเจรจาเอฟทีเอกับอียูในลักษณะที่ท่าอากาศยานกับพีซีเอไม่ได้ อียูก็ไม่ได้ยึดมั่นถือมั่นในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ทั้งสิงคโปร์ เวียดนาม มาเลเซีย รวมทั้งประเทศนอกอาเซียนอย่างอินเดียก็เริ่มเจรจาเอฟทีเอกับอียูแล้วโดยไม่ต้องรอข้อสรุปพีซีเอ กรณีอินเดียยิ่งหนักเพราะอียูไม่เคยเรียกร้องทำพีซีเอกับอินเดียเลย

ดังนั้น ไทยสามารถเจรจาพีซีเอและเอฟทีเอคู่ขนานกันได้ถ้าอยากทำ ไทยไม่ควรสนใจว่า ใครจะก้าวหน้ามากกว่าเราในเรื่องพีซีเอ แต่ควรรอให้มั่นใจว่า เราจะได้ความตกลงที่เป็นประโยชน์และอธิบายได้กับภาคส่วนต่างๆ ของไทย อีกทั้งหน่วยงานต่างๆ สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นทัศนคติกระทรวงการต่างประเทศยึดถืออยู่ขณะนี้

สำหรับเอฟทีเอกับอียู หากมีการศึกษาพิจารณาครบถ้วนแล้วว่าจะได้ประโยชน์ ไทยก็ควรเร่งรัดการดำเนินการตามมาตรา 190 ภายใน และส่งสัญญาณให้อียูทราบแต่เนิ่นๆ ถึงกำหนดเวลาที่ไทยพร้อมเจรจา ก่อนที่ประเทศอื่น เช่น มาเลเซีย อินเดีย จะแย่งทรัพยากรอียู ทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของอียูจากไทยไปเสียหมด

การที่เศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพาการส่งออกนำเข้าในการพัฒนาประเทศ จะเจรจาหรือไม่เจรจากับอียูหรือประเทศใดก็ตาม ฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ควรต้องเร่งดำเนินการภายในฝ่ายเดียวอยู่ดี เพื่อกำหนดทิศทาง เตรียมความพร้อม และทำที่รุกรับ ทั้งในด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ระยะสั้นและยาว ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ โครงสร้างและกลไก บุคลากร งบประมาณ และมาตรการเยียวยา ฯลฯ ทั้งในภาครัฐและเอกชน

เอฟทีเอเป็นเรื่องที่หากจะทำก็ต้องรีบทำให้เสร็จเพราะยิ่งเร็วก็จะยิ่งช่วยเปิดโอกาส ลดการพึ่งพาจีเอสพี (การลดภาษีให้ไทยฝ่ายเดียว โดยอียูจะบอกเลิกเมื่อไรก็ได้) และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการไทยเหนือกว่าคู่แข่งในตลาดอียู โดยเฉพาะในช่วงที่อียูยังเจรจากับประเทศอื่นไม่เสร็จ